

آیین نامه دوره دکترای پیوسته در رشته‌های خاص برای استعدادهای درخشان

گزارشی کوتاه از چهار جلسه شورای هدایت استعداد‌های درخشان در آموزش عالی

در شماره ۴ سال پنجم (زمستان ۱۳۷۵)، آیین نامه تشکیل «شورای هدایت استعداد‌های درخشان» که در جلسه ۱۳۷۵/۹/۶ به تصویب رسیده بود را منعکس نمودیم. در این شماره ضمن ارائه گزارشی کوتاه از چهار جلسه‌ای که شورای مزبور تشکیل داده است؛ خوانندگان مجله را در جریان مهمترین مصوبه این جلسات یعنی «آیین نامه دوره دکترای پیوسته»، قرار می‌دهیم.

«سمپاد»

اولین جلسه «شورای هدایت استعداد‌های درخشان در آموزش عالی» در تاریخ دوشنبه ۱۳ اسفندماه ۱۳۷۵ در دفتر وزیر فرهنگ و آموزش عالی با حضور اکثریت اعضا تشکیل گردید. در این جلسه ابتدا محورهای اصلی مورد بحث قرار گرفت و با توجه به اختیارات ویژه‌ای که این شورا در «وضع مقررات خاص و اصلاح آیین نامه‌ها و مقررات موجود» دارد، بدون گذر از دالانهای طولانی اداری، انشاءالله این شورا خواهد توانست راهگشای عزیزانی باشد که از توانمندیهای والایی برخوردار دارند.

این نکته ظریف هم قابل ذکر است که قریب به اتفاق مصوبات آموزشی و تحصیلی وزارت خانه‌های «فرهنگ و آموزش عالی» و «بهداشت و درمان» راهگشای دانشجویانی است که با مشکل گذراندن تحصیل به شکل عادی روبرو می‌شوند و این مصوبات تا کنون در جهت کمک به افراد «مستضعف» درسی و مشروطی‌ها بوده است. و این اولین بار

است که شورای عالی انقلاب فرهنگی به صورت عام و فراگیر به برداشتن دیوارهای بتنی هایل بین قوانین و مقررات و استعداد والای فرزندان ایران اسلامی، به اقدامی اساسی دست یازیده است .

در اولین جلسه شورا مقرر شد کمیته‌های مختلف، متشکل از اعضاء شورا و افراد مطلع، جهت پیشنهاد در جلسات بعدی، آیین‌نامه‌های مرتبط با این مصوبه را بررسی نمایند. در این جلسه عمدتاً در کلیات صحبت شد.

در ۱۳ اردیبهشت ۷۶ دومین جلسه تشکیل و برخی از آیین‌نامه‌ها به تصویب رسید در ۳ خرداد ۷۶ سومین جلسه شورای هدایت استعداد‌های درخشان در آموزش عالی تشکیل شد. محور عمده بحث در این جلسه ورودیهای دانشگاهها و کسانی که واجد شرط جهت بررسی ورود به این مجموعه هستند بود. کلیه دانش‌آموزانی که مدال طلای کشوری را در پنج المپیاد (فیزیک - شیمی - ریاضی - کامپیوتر و ادبی) کسب کرده‌اند از نامزدهای اصلی این طرح هستند. همینطور کسانی که در گروه‌های آزمایشی چهارگانه موفق به کسب رتبه علمی تا پانصد شده‌اند و همچنین برندگان دانش‌آموزی جشنواره خوارزمی از این خوان بی بهره نمانده‌اند.

در چهارمین جلسه «شورای هدایت استعداد‌های درخشان» که در تاریخ ۷۶/۳/۱۷ تشکیل شد بحث در مورد واجدین شرط ورود به دوره دکتری پیوسته ادامه یافت و در نهایت ، آیین‌نامه دوره دکتری پیوسته در رشته‌های خاص برای استعداد‌های درخشان در ۱۹ ماده و ۱۱ تبصره به تصویب رسیده متن کامل این مصوبه که در ۱۱ مرداد ۱۳۷۶ ابلاغ شده است به این شرح است :

آیین نامه دوره دکتری پیوسته در رشته‌های خاص برای استعداد‌های درخشان

مقدمه

این آیین نامه برای اجرای دوره دکتری پیوسته در رشته‌های خاص، به منظور شکوفاسازی «استعداد‌های درخشان» در آموزش عالی کشور تدوین گردیده و به اجرا گذاشته می‌شود.

تعاریف

ماده ۱: دوره «دکتری پیوسته» یک دوره آموزشی - پژوهشی است که از بدو ورود داوطلب دارنده دیپلم متوسطه به آموزش عالی آغاز شده و می تواند پس از طی دوره مطابق مفاد این آیین نامه بطور پیوسته (یکسره) به اخذ مدرک دکتری (Ph.D) منتهی گردد.

ماده ۲: در این آیین نامه، به موسسه آموزش عالی و پژوهشی معجری دوره دکتری پیوسته «دانشگاه»، به شورای هدایت استعداد‌های درخشان در آموزش عالی «شورا» و به «دانشجوی دارای استعداد درخشان» «دانشجو» اطلاق می گردد.

اهداف

ماده ۳: اهداف برگزاری دوره دکتری پیوسته، به شرح زیر است:

الف - توجه بیشتر به تفاوت استعداد‌های افراد و فراهم ساختن امکان شکوفایی استعداد‌های درخشان

ب - ایجاد گرایش و جاذبه بیشتر برای استعداد‌های برتر جهت تحصیل در رشته‌های خاص، بویژه رشته‌های علوم پایه

ج - ایجاد زمینه مناسب برای ارتقای کیفیت آموزش عالی کشور

د - تسریع در تربیت نیروی انسانی متخصص، مبتکر و خلاق در زمینه‌های مختلف، متناسب با نیازهای آموزشی و پژوهشی کشور در جهت گسترش مرزهای دانش و پیشبرد فن آوری جدید

ه - تمهید جایگاه آموزشی و پژوهشی مناسب برای پرورش استعداد‌های درخشان

نحوه گزینش دانشجو

ماده ۴: داوطلبان ورود به دوره‌های دکتری پیوسته باید علاوه بر شرایط عمومی ورود به آموزش عالی، حائز یکی از شرایط زیر نیز باشد:

الف - دارندگان رتبه‌های ۱ تا ۵۰۰ در آزمون سراسری در گروهای آزمایشی

ذی ربط منحصرأً به ترتیب امتیازات علمی با رعایت حد نصاب قابل قبول در دروس مربوط به رشته انتخابی .

ب - برگزیدگان المپیادهای دانش آموزی کشور (دارندگان مدال طلا) در رشته مربوط به معرفی وزارت آموزش و پرورش .

ج - دارندگان مدال طلا برای پذیرش در رشته‌هایی غیر از رشته‌ای که در آن مدال طلا کسب نموده‌اند. و دارندگان مدال نقره به معرفی وزارت آموزش و پرورش و برگزیدگان جشنواره خوارزمی با تأیید سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی به شرط کسب رتبه علمی ۱ تا ۱۰۰۰ در آزمون سراسری در گروه و آموزشی ذیربط و با رعایت حدنصاب قابل قبول در دروس مربوط به رشته انتخابی

تبصره: تعیین حدنصاب قابل قبول در دروس مربوط به رشته‌های انتخابی بر عهده «سازمان سنجش آموزش کشور» است.

ماده ۵: داوطلبان ورود به دوره دکتری پیوسته، مدارک مربوط به شرایط مندرج در ماده ۴ را به همراه سوابق تحصیلی به سازمان سنجش تحویل می‌نمایند و سازمان سنجش، ضمن تطبیق شرایط عمومی و اختصاصی داوطلبان با آیین‌نامه، داوطلبان واجد شرایط را برای انجام مصاحبه و اخذ پذیرش نهایی به دانشگاه معرفی می‌نماید.

تبصره: سازمان سنجش، واحدی مستقل را برای انجام امور مربوط به پذیرش دانشجویان استعداد‌های درخشان ایجاد می‌کند.

ماده ۶: دانشگاه پس از بررسی سوابق تحصیلی و انجام مصاحبه با داوطلبان و گزینش داوطلبان واجد شرایط، اسامی پذیرفته شدگان نهایی را به سازمان سنجش آموزش کشور اعلام می‌نماید.

شرایط دانشگاه مجری

ماده ۷: مجوز راه اندازی دوره دکتری پیوسته توسط شورا به دانشگاه‌های واجد شرایط با توجه به ضوابط و معیارهای زیر اعطا می‌شود:

- الف - دارا بودن حداقل چهار عضو هیأت علمی دانشیار و استاد در رشته مربوط.
- ب - دارا بودن تجهیزات آموزشی و پژوهشی و امکانات کالبدی مناسب برای پرورش استعداد‌های درخشان به تشخیص هیأتی که توسط شورا تعیین می‌شود.
- ج - عرضه حداقل دو دوره فارغ التحصیل در مقطع دکتری در رشته مورد نظر.
- تبصره ۱: در خصوص رشته‌های جدید در دانشگاه‌های دارای شرایط خاص، شرط «ج» توسط شورا تعیین می‌شود.
- تبصره ۲: اسامی دانشگاه‌های مجری و رشته‌های مصوب همراه با دفترچه راهنمای انتخاب رشته‌های تحصیلی توسط سازمان سنجش آموزش کشور در اختیار داوطلبان گذاشته می‌شود.
- تبصره ۳: مؤسسات پژوهشی واجد شرایط بندهای «الف» و «ب» می‌توانند با همکاری دانشگاه‌های واجد شرایط «بند ج»، نسبت به کسب مجوز برگزاری این دوره اقدام نمایند.

مقررات آموزشی

- ماده ۸: رشته‌های خاص مشمول این آیین‌نامه، رشته‌هایی هستند که به تشخیص شورا، کشور به آنها در طول‌المدت نیاز اساسی داشته‌باشد.
- ماده ۹: دانشگاه موظف است پس از پذیرش داوطلب طی اولین ترم تحصیلی یکی از اعضای هیأت علمی واجد شرایط در رشته مورد نظر را به عنوان «استاد هادی» دانشجو، متناسب با رشته و گرایش تحصیلی دانشجو تعیین نماید.
- تبصره ۱: «استاد هادی» باید عضو هیأت علمی دانشگاه بوده و حداقل دارای مرتبه استادیاری با ۳ سال سابقه تدریس و دارای آثار علمی پژوهشی در رشته مربوط باشد.
- تبصره ۲: «استاد هادی» در طول دوره تحصیل دانشجو وظیفه هدایت، نظارت، راهنمایی و مشاوره با او را در کلیه فعالیتهای آموزشی و پژوهشی بر عهده دارد و در صورت غیبت «استاد هادی دانشجو»، در مدتی بیش از یک ترم تحصیلی، دانشگاه باید شخص واجد شرایط دیگری را به این عنوان تعیین نماید.

تبصره ۳: وظایف «استاد هادی» بصورت واحد معادل ارزیابی می‌شود. چنانچه معدل دانشجوی در دو نیمسال متوالی کمتر از ۱۵ شود، ادامه تحصیل وی در این دوره از حالت پیوسته به حالت ناپیوسته تبدیل می‌شود. در این صورت، دانشجو با توجه به تعداد واحدهایی که گذرانده است، پس از اتمام دروس مربوط به یکی از مقاطع تحصیلی کارشناسی و یا کارشناسی ارشد، در آن مقطع فارغ التحصیل می‌شود. این دانشجویان در صورت تمایل به ادامه تحصیل می‌توانند طبق روال معمول در آزمون ورودی مقطع بالاتر شرکت نمایند.

ماده ۱۵: دانشجو پس از گذراندن واحدهای آموزشی و پژوهشی دوره، طبق برنامه مصوب به شرط داشتن معدل کل ۱۵ و بالاتر و انتشار حداقل ۲ مقاله در مجلات علمی معتبر، فارغ التحصیل دوره شناخته می‌شود و دانشگاه، مدرک دکتری پیوسته در رشته مربوط را به وی اعطا می‌نماید.

ماده ۱۶: مقررات آموزشی، پژوهشی ویژه دانشجویان استعداد‌های درخشان به صورت دستورالعمل جداگانه تهیه و پس از تصویب شورا ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۷: دانشگاه می‌تواند از محل بودجه خود و منابع مالی خاص استعداد‌های درخشان، از دانشجویان این دوره حمایت‌های مالی به عمل آورد. دستورالعمل اجرایی مربوط به این حمایتها، پس از تصویب شورا ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۸: نظارت بر اجرای دوره و تغییر و اصلاح آیین‌نامه در حیطه اختیارات شورا می‌باشد و در خصوص مواردی که آیین‌نامه نسبت به آنها ساکت است. دانشگاه می‌تواند در چارچوب آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی برنامه ریزی، حسب مورد تصمیم‌گیری و اقدام نماید.

تبصره: دستورالعمل اجرایی مربوط به نظارت و ارزیابی این دوره پس از تصویب شورا ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۹: این آیین‌نامه در ۱۹ ماده و ۱۱ تبصره در چهارمین جلسه مورخ ۷۶/۳/۱۷ «شورای هدایت استعداد‌های درخشان در آموزش عالی» به تصویب رسید و از تاریخ تصویب قابل اجرا است.